

LEGEA NR. 53/2003 – CODUL MUNCII	5
Titlul I. Dispoziții generale	5
Capitolul I. Domeniul de aplicare	5
Capitolul II. Principii fundamentale	6
Titlul II. Contractul individual de muncă	8
Capitolul I. Încheierea contractului individual de muncă	8
Capitolul II. Executarea contractului individual de muncă	16
Capitolul III. Modificarea contractului individual de muncă	18
Capitolul IV. Suspendarea contractului individual de muncă	20
Capitolul V. Înțetarea contractului individual de muncă	23
<i>Secțiunea 1. Înțetarea de drept a contractului individual de muncă</i>	23
<i>Secțiunea a 2-a. Concedierea</i>	25
<i>Secțiunea a 3-a. Concedierea pentru motive care țin de persoana salariatului</i>	26
<i>Secțiunea a 4-a. Concedierea pentru motive care nu țin de persoana salariatului</i>	28
<i>Secțiunea a 5-a. Concedierea colectivă. Informarea, consultarea salariaților și procedura concedierilor colective</i>	28
<i>Secțiunea a 6-a. Dreptul la preaviz</i>	30
<i>Secțiunea a 7-a. Controlul și sancționarea concedierilor nelegale</i>	31
<i>Secțiunea a 8-a. Demisia</i>	32
Capitolul VI. Contractul individual de muncă pe durată determinată	32
Capitolul VII. Munca prin agent de muncă temporară	34
Capitolul VIII. Contractul individual de muncă cu timp parțial	42
Capitolul IX. Munca la domiciliu	43
Titlul III. Timpul de muncă și timpul de odihnă	43
Capitolul I. Timpul de muncă	43
<i>Secțiunea 1. Durata timpului de muncă</i>	43
<i>Secțiunea a 2-a. Munca suplimentară</i>	45
<i>Secțiunea a 3-a. Munca de noapte</i>	45
<i>Secțiunea a 4-a. Norma de muncă</i>	46
Capitolul II. Repausuri periodice	46
<i>Secțiunea 1. Pauza de masă și repausul zilnic</i>	47
<i>Secțiunea a 2-a. Repausul săptămânal</i>	47
<i>Secțiunea a 3-a. Sărbătorile legale</i>	48
Capitolul III. Concediile	49
<i>Secțiunea 1. Concediul de odihnă anual și alte concedii ale salariaților</i>	49
<i>Secțiunea a 2-a. Concediile pentru formare profesională</i>	51
Titlul IV. Salarizarea	51
Capitolul I. Dispoziții generale	51
Capitolul II. Salariul de bază minim brut pe țară garantat în plată	52
Capitolul III. Plata salariului	52

¹⁾ Actele normative cuprinse în prezenta lucrare au fost actualizate la data de 13 aprilie 2018.

Capitolul IV. Fondul de garantare pentru plata creanțelor salariale	54
Capitolul V. Protecția drepturilor salariaților în cazul transferului întreprinderii, al unității sau al unor părți ale acesteia	54
Titlul V. Sănătatea și securitatea în muncă	54
Capitolul I. Reguli generale	54
Capitolul II. Comitetul de securitate și sănătate în muncă	56
Capitolul III. Protecția salariaților prin servicii medicale	56
Titlul VI. Formarea profesională	57
Capitolul I. Dispoziții generale	57
Capitolul II. Contracte speciale de formare profesională organizată de angajator	59
Capitolul III. Contractul de ucenicie la locul de muncă	60
Titlul VII. Dialogul social	60
Capitolul I. Dispoziții generale	60
Capitolul II. Sindicatele	60
Capitolul III. Reprezentanții salariaților	61
Capitolul IV. Patronatul	62
Titlul VIII. Contractele colective de muncă	62
Titlul IX. Conflictele de muncă	63
Capitolul I. Dispoziții generale	63
Capitolul II. Greva	63
Titlul X. Inspecția muncii	64
Titlul XI. Răspunderea juridică	78
Capitolul I. Regulamentul intern	78
Capitolul II. Răspunderea disciplinară	78
Capitolul III. Răspunderea patrimonială	80
Capitolul IV. Răspunderea contravențională	82
Capitolul V. Răspunderea penală	84
Titlul XII. Jurisdicția muncii	86
Capitolul I. Dispoziții generale	86
Capitolul II. Competența materială și teritorială	88
Capitolul III. Reguli speciale de procedură	89
Titlul XIII. Dispoziții tranzitorii și finale	90
INDEX	92
LEGEA DIALOGULUI SOCIAL NR. 62/2011	100
CONSTITUȚIA ROMÂNIEI (extras)	141
LEGISLAȚIE CONEXĂ	
Ordinul nr. 64/2003 pentru aprobarea modelului-cadru al contractului individual de muncă	146

O.U.G. nr. 96/2003 privind protecția maternității la locurile de muncă	148
Legea nr. 279/2005 privind ucenicia la locul de muncă.....	156
Legea nr. 67/2006 privind protecția drepturilor salariaților în cazul transferului întreprinderii, al unității sau al unor părți ale acestora.....	162
Legea nr. securității și sănătății în muncă 319/2006	164
Legea nr. 467/2006 privind stabilirea cadrului general de informare și consultare a angajaților	182
Legea nr. 52/2011 privind exercitarea unor activități cu caracter ocazional desfășurate de zilieri.....	185
Normele metodologice de aplicare a Legii nr. 52/2011 privind exercitarea unor activități cu caracter ocazional desfășurate de zilieri	193
Ordinul nr. 1474/2011 pentru aprobarea Instrucțiunilor de aplicare a unor prevederi din Normele metodologice de aplicare a prevederilor O.U.G. nr. 111/2010 privind concediul și indemnizația lunară pentru creșterea copiilor, aprobate prin H.G. nr. 52/2011, Normele metodologice de aplicare a prevederilor Legii nr. 277/2010 privind alocația pentru susținerea familiei, aprobate prin H.G. nr. 38/2011, și din Normele metodologice de aplicare a prevederilor Legii nr. 416/2001 privind venitul minim garantat, aprobate prin H.G. nr. 50/2011	208
H.G. nr. 905/2017 privind registrul general de evidență a salariaților	225
H.G. nr. 1260/2011 privind sectoarele de activitate stabilite conform Legii nr. 62/2011.....	234
Legea nr. 248/2013 privind organizarea și funcționarea Consiliului Economic și Social	244
Legea nr. 91/2014 privind acordarea unei zile lucrătoare libere pe an pentru îngrijirea sănătății copilului.....	252
O.G. nr. 25/2014 privind încadrarea în muncă și detașarea străinilor pe teritoriul României și pentru modificarea și completarea unor acte normative privind regimul străinilor în România (<i>extras</i>).....	254
Legea nr. 219/2015 privind economia socială	277
Legea nr. 16/2017 privind detașarea salariaților în cadrul prestării de servicii transnaționale	287
Legea nr. 81/2018 privind reglementarea activității de telemuncă	307

LEGEA NR. 53/2003¹⁾ – CODUL MUNCII

Titlul I Dispoziții generale Capitolul I Domeniul de aplicare

Art. 1. (1) Prezentul cod reglementează domeniul raporturilor de muncă, modul în care se efectuează controlul aplicării reglementărilor din domeniul raporturilor de muncă, precum și jurisdicția muncii.

(2) Prezentul cod se aplică și raporturilor de muncă reglementate prin legi speciale, numai în măsura în care acestea nu conțin dispoziții specifice derogatorii.

- **RIL.** *A se vedea Dec. ICCJ (Complet RIL) nr. 16/2016 (sub art. 278 CM).*
- **JURISPRUDENȚĂ.** *Dec. ICCJ (SC I) nr. 3165/2011 (www.scj.ro): „În conformitate cu art. 1 CM, acest act normativ reprezintă dreptul comun în materia raporturilor individuale și colective de muncă, inclusiv a raporturilor de muncă reglementate prin legi speciale, în măsura, însă, în care acestea nu conțin dispoziții specifice derogatorii. Această constatare este valabilă din perspectiva normelor de drept substanțial, nu și a celor de drept procesual, în privința cărora CM rămâne lege specială în raport cu CPC, ca de altfel și cele ale L. nr. 168/1999 [abrogată prin L. nr. 62/2011] (conform art. 721 CPC, «dispozițiile codului (...) se aplică și în materiile prevăzute de alte legi, în măsura în care acestea nu cuprind dispoziții potrivnice» [art. 2 alin. (2) NCPC: «dispozițiile prezentului cod se aplică și în alte materii, în măsura în care legile care le reglementează nu cuprind dispoziții contrare»]). Ca atare, normele de competență cuprinse atât în L. nr. 168/1999 [abrogată prin L. nr. 62/2011], cât și în CM, sunt norme speciale, concursul dintre ele soluționându-se în favoarea celor ulterioare, în speță, a celor CM”.*

¹⁾ Rep. (M. Of. nr. 345 din 18 mai 2011), în temeiul art. V din L. nr. 40/2011 pt. modif. și compl. L. nr. 53/2003 – CM (M. Of. nr. 225 din 31 martie 2011), dându-se textelor o nouă numerotare.

Istoric:

- **L. nr. 76/2012** pt. punerea în aplicare a NCPC (M. Of. nr. 365 din 30 mai 2012; în vigoare de la 15 februarie 2013);
- **L. nr. 147/2012** pt. modif. art. 139 alin. (1) CM (M. Of. nr. 509 din 24 iulie 2012);
- **L. nr. 187/2012** pt. punerea în aplicare a NCP (M. Of. nr. 757 din 12 noiembrie 2012; în vigoare de la 1 februarie 2014);
- **L. nr. 2/2013** priv. unele măsuri pentru degrevarea instanțelor judecătorești, precum și pentru pregătirea punerii în aplicare a NCPC (M. Of. nr. 89 din 12 februarie 2013);
- **L. nr. 255/2013** pt. punerea în aplicare a NCPP și pentru modif. și compl. unor acte normative care cuprind dispoziții procesual penale (M. Of. nr. 515 din 14 august 2013; în vigoare de la 1 februarie 2014);
- **L. nr. 77/2014** pt. modif. alin. (4) al art. 251 CM (M. Of. 470 din 26 iunie 2014);
- **L. nr. 12/2015** pt. modif. și compl. CM (M. Of. nr. 52 din 22 ianuarie 2015);
- **L. nr. 97/2015** pt. modif. art. 137 alin. (1) CM (M. Of. nr. 316 din 8 mai 2015);
- **D.C.C. nr. 279/2015** (M. Of. nr. 431 din 17 iunie 2015);
- **D.C.C. nr. 814/2015** (M. Of. nr. 950 din 22 decembrie 2015);
- **D.C.C. nr. 261/2016** (M. Of. nr. 511 din 7 iulie 2016);
- **L. nr. 57/2016** pt. modif. și compl. L. nr. 273/2004 priv. procedura adopției, precum și a altor acte normative (M. Of. nr. 283 din 14 aprilie 2016; intrată în vigoare la 120 zile de la publicare);
- **L. nr. 176/2016** pt. modif. alin. (1) al art. 139 CM (M. Of. nr. 808 din 13 octombrie 2016);
- **L. nr. 220/2016** pt. compl. alin. (1) al art. 139 CM (M. Of. nr. 931 din 18 noiembrie 2016);
- **O.U.G. nr. 53/2017** pt. modif. și compl. CM (M. Of. nr. 644 din 7 august 2017);
- **D.C.C. nr. 759/2017** (M. Of. nr. 108 din 5 februarie 2018);
- **L. nr. 64/2018** pt. compl. alin. (1) al art. 139 CM (M. Of. nr. 226 din 13 martie 2018);
- **L. nr. 88/2018** priv. aprob. O.U.G. nr. 53/2017 pt. modif. și compl. CM (M. Of. nr. 315 din 10 aprilie 2018).

Art. 2. Dispozițiile cuprinse în prezentul cod se aplică:

- a) cetățenilor români încadrați cu contract individual de muncă, care prestează muncă în România;
- b) cetățenilor români încadrați cu contract individual de muncă și care prestează activitatea în străinătate, în baza unor contracte încheiate cu un angajator român, cu excepția cazului în care legislația statului pe al cărui teritoriu se execută contractul individual de muncă este mai favorabilă;
- c) cetățenilor străini sau apatrizi încadrați cu contract individual de muncă, care prestează muncă pentru un angajator român pe teritoriul României;
- d) persoanelor care au dobândit statutul de refugiat și se încadrează cu contract individual de muncă pe teritoriul României, în condițiile legii;
- e) ucenicilor care prestează muncă în baza unui contract de ucenicie la locul de muncă;
- f) angajatorilor, persoane fizice și juridice;
- g) organizațiilor sindicale și patronale.

Capitolul II Principii fundamentale

Art. 3. (1) Libertatea muncii este garantată prin Constituție. Dreptul la muncă nu poate fi îngrădit.

(2) Orice persoană este liberă în alegerea locului de muncă și a profesiei, meseriei sau activității pe care urmează să o presteze.

(3) Nimeni nu poate fi obligat să muncească sau să nu muncească într-un anumit loc de muncă ori într-o anumită profesie, oricare ar fi acestea.

(4) Orice contract de muncă încheiat cu nerespectarea dispozițiilor alin. (1)-(3) este nul de drept.

• **JURISPRUDENȚĂ. D.C.C. (excepție de neconstituționalitate respinsă) nr. 689/2008 (M. Of. nr. 570 din 29 iulie 2008):** „dreptul la muncă nu poate fi îngrădit, el semnificând însuși dreptul pe care îl are o ființă umană de a trăi procurându-și resursele necesare vieții prin munca sa. Astfel, dispozițiile constituționale consacră libertatea alegerii profesiei, meseriei sau ocupației, libertatea alegerii locului de muncă, protecția socială a muncii, retribuția muncii depuse, dreptul la negocieri și caracterul obligatoriu al convențiilor colective încheiate ca urmare a acestor negocieri”.
A se vedea și D.C.C. (excepție de neconstituționalitate respinsă) nr. 520/2005 (sub art. 52 CM).

Art. 4. (1) Munca forțată este interzisă.

(2) Termenul *muncă forțată* desemnează orice muncă sau serviciu impus unei persoane sub amenințare ori pentru care persoana nu și-a exprimat consimțământul în mod liber.

(3) Nu constituie muncă forțată munca sau activitatea impusă de autoritățile publice:

- a) în temeiul legii privind serviciul militar obligatoriu;
- b) pentru îndeplinirea obligațiilor civice stabilite prin lege;
- c) în baza unei hotărâri judecătorești de condamnare, rămasă definitivă, în condițiile legii;
- d) în caz de forță majoră, respectiv în caz de război, catastrofe sau pericol de catastrofe precum: incendii, inundații, cutremure, epidemii sau epizootii violente, invazii de animale sau insecte și, în general, în toate circumstanțele care pun în pericol viața sau condițiile normale de existență ale ansamblului populației ori ale unei părți a acesteia.

• **DISPOZIȚII CONEXE. L. nr. 395/2005 priv. suspendarea pe timp de pace a serviciului militar obligatoriu și trecerea la serviciul militar pe bază de voluntariat (M. Of. nr. 1155 din 20 decembrie 2005; cu modif. ult.):** „**Art. 2. (1)** Începând cu data de 1 ian. 2007, executarea serviciului obligatoriu, în calitate de militar în termen și militar cu termen redus, se suspendă. (...) **Art. 3.** Pe durata stării de război, a stării de mobilizare, precum și pe timpul stării de asediu, executarea serviciului militar devine obligatorie, în condițiile legii”.

Art. 5. (1) În cadrul relațiilor de muncă funcționează principiul egalității de tratament față de toți salariații și angajatorii.

(2) Orice discriminare directă sau indirectă față de un salariat, bazată pe criteriile de sex, orientare sexuală, caracteristici genetice, vârstă, apartenență națională, rasă, culoare, etnie, religie, opțiune politică, origine socială, handicap, situație sau responsabilitate familială, apartenență ori activitate sindicală, este interzisă.

(3) Constituie discriminare directă actele și faptele de excludere, deosebire, restricție sau preferință, întemeiate pe unul sau mai multe dintre criteriile prevăzute la alin. (2), care au ca scop sau ca efect neacordarea, restrângerea ori înlăturarea recunoașterii, folosinței sau exercitării drepturilor prevăzute în legislația muncii.

(4) Constituie discriminare indirectă actele și faptele întemeiate în mod aparent pe alte criterii decât cele prevăzute la alin. (2), dar care produc efectele unei discriminări directe.

• **JURISPRUDENȚĂ. D.C.C. (excepție de neconstituționalitate respinsă) nr. 548/2013** (M. Of. nr. 110 din 13 februarie 2014): „principiul constituțional al egalității în fața legii presupune instituirea unui tratament egal pentru situații care, în funcție de scopul urmărit, nu sunt diferite. De aceea, el nu exclude, ci, dimpotrivă, presupune soluții diferite pentru situații diferite”.

D.C.C. (excepție de neconstituționalitate respinsă) nr. 539/2015 (M. Of. nr. 725 din 28 septembrie 2015): „21. (...) în numeroase rânduri CC a reținut în jurisprudența sa că principiul egalității în drepturi nu se aplică între persoanele fizice și juridice, întrucât acestea se află în situații obiectiv diferite, ce impun instituirea unui tratament juridic diferit (...). În toate aceste cazuri, Curtea a arătat că diferența de tratament juridic era determinată de anumite obiective urmărite de legiuitor – precum este intenția de responsabilizare a persoanei juridice cu privire la săvârșirea, de către prepușii lor, a contravențiilor –, de însăși natura acestor persoane, care face posibilă sau nu, după caz, aplicarea unui anumit tratament juridic, ori de pericolul social diferit rezultat din contravențiile săvârșite de persoanele fizice în comparație cu cele săvârșite de persoanele juridice. Prin urmare, tratamentul juridic diferit instituit în cazurile amintite între persoanele fizice și juridice se întemeiază pe criterii obiective. 22. Cu toate acestea, Curtea apreciază că instituirea unui tratament juridic diferit între persoanele fizice și juridice nu reprezintă o obligație pentru legiuitor și nici o consecință ce rezultă de plano din prevederile art. 16 alin. (1) Constituție. Mai mult, legiuitorul poate considera că este necesară instituirea unui tratament juridic uniform pentru persoanele fizice și juridice atunci când valorile sociale protejate ori drepturile și interesele altor persoane ar fi afectate în mod egal prin contravențiile săvârșite și nu există alte motive ce justifică instituirea unui tratament juridic diferențiat”.

Art. 6. (1) Orice salariat care prestează o muncă beneficiază de condiții de muncă adecvate activității desfășurate, de protecție socială, de securitate și sănătate în muncă, precum și de respectarea demnității și a conștiinței sale, fără nicio discriminare.

(2) Tuturor salariaților care prestează o muncă le sunt recunoscute dreptul la negocieri colective, dreptul la protecția datelor cu caracter personal, precum și dreptul la protecție împotriva concedierilor nelegale.

(3) Pentru munca egală sau de valoare egală este interzisă orice discriminare bazată pe criteriul de sex cu privire la toate elementele și condițiile de remunerare.

Art. 7. Salariații și angajatorii se pot asocia liber pentru apărarea drepturilor și promovarea intereselor lor profesionale, economice și sociale.

Art. 8. (1) Relațiile de muncă se bazează pe principiul consensualității și al bunei-credințe.

(2) Pentru buna desfășurare a relațiilor de muncă, participanții la raporturile de muncă se vor informa și se vor consulta reciproc, în condițiile legii și ale contractelor colective de muncă.

• **JURISPRUDENȚĂ. A se vedea D.C.C. (excepție de neconstituționalitate respinsă) nr. 653/2011** (sub art. 31 CM).

Art. 9. Cetățenii români sunt liberi să se încadreze în muncă în statele membre ale Uniunii Europene, precum și în oricare alt stat, cu respectarea normelor dreptului internațional al muncii și a tratatelor bilaterale la care România este parte.

Titlul II Contractul individual de muncă

● **JURISPRUDENȚĂ. D.C.C. (excepție de neconstituționalitate respinsă) nr. 539/2015 (M. Of. nr. 725 din 28 septembrie 2015):** „14. (...) «desfășurarea raporturilor juridice de muncă în condițiile reglementate, în deplină cunoștință a drepturilor și îndatoririlor părților, siguranța și stabilitatea acestor raporturi prezintă interes general pentru întreaga societate, iar, în particular, atât pentru angajatori, cât și pentru salariați. Un rol deosebit de important pentru asigurarea acestor cerințe îl reprezintă contractul individual de muncă. 15. Contractul individual de muncă este convenția prin care se materializează voința angajatorului și a viitorului salariat de a stabili un raport juridic de muncă. În această convenție, negociată și liber consimțită, sunt prevăzute, în limitele stabilite de legislație și de contractele colective de muncă, toate elementele necesare pentru cunoașterea condițiilor de desfășurare și de încetare a raportului de muncă, drepturile, obligațiile și răspunderile ambelor părți. 16. Întrucât contractul individual de muncă reprezintă cea mai concludentă dovadă a ceea ce au convenit părțile, documentul pe baza căruia se poate verifica în ce măsură și-a îndeplinit obligațiile oricare dintre părți, ce drepturi poate revendica și ce răspunderi are, inclusiv în cadrul soluționării unor eventuale litigii, încheierea lui, chiar înainte de începerea raporturilor de muncă și în formă scrisă, este în interesul ambelor părți. 17. Răspunderea pentru încheierea contractului individual de muncă revine în mod firesc angajatorului. Existența contractului previne comportamentul abuziv al angajatorului, dar și atitudinea incorectă a salariatului în îndeplinirea sarcinilor pentru care s-a angajat. Încadrarea în muncă doar cu forme legale, pe baza unor contracte individuale de muncă, asigură atât cunoașterea, cât și exercitarea obligațiilor legale ce le revin celor care folosesc forță de muncă salarială». 18. De asemenea, (...) «încheierea în formă scrisă a contractului de muncă este justificată de combaterea unor practici ale angajatorilor prin care [...] se sustrăgeau de la plata impozitelor și taxelor datorate bugetului de stat sau bugetului asigurărilor sociale de stat datorate prin efectul încheierii contractului de muncă. O atare conduită se reflecta negativ și în planul protecției sociale a angajatului care nu beneficia de stagiul de cotizare pentru perioadele lucrate neînregistrate de către angajator la autoritățile competente și nici de asigurare de sănătate sau socială». Cu același prilej, Curtea a arătat că «ceea ce se desfășoară împotriva legii nu poate fi acceptat nici în domeniul raporturilor de muncă, unde, pe lângă angajat și angajator, un rol precumpănitor, dar conex, îl are statul prin prisma acordării în viitor a pensiei sau a altor forme de ajutor social, precum și a asistenței medicale»”.

Capitolul I Încheierea contractului individual de muncă

Art. 10. Contractul individual de muncă este contractul în temeiul căruia o persoană fizică, denumită *salariat*, se obligă să presteze munca pentru și sub autoritatea unui angajator, persoană fizică sau juridică, în schimbul unei remunerații denumite *salariu*.

Art. 11. Clauzele contractului individual de muncă nu pot conține prevederi contrare sau drepturi sub nivelul minim stabilit prin acte normative ori prin contracte colective de muncă.

Art. 12. (1) Contractul individual de muncă se încheie pe durată nedeterminată.
(2) Prin excepție, contractul individual de muncă se poate încheia și pe durată determinată, în condițiile expres prevăzute de lege.

Art. 13. (1) Persoana fizică dobândește capacitate de muncă la împlinirea vârstei de 16 ani.

(2) Persoana fizică poate încheia un contract de muncă în calitate de salariat și la împlinirea vârstei de 15 ani, cu acordul părinților sau al reprezentanților legali, pentru activități potrivite cu dezvoltarea fizică, aptitudinile și cunoștințele sale, dacă astfel nu îi sunt periclitate sănătatea, dezvoltarea și pregătirea profesională.

(3) Încadrarea în muncă a persoanelor sub vârsta de 15 ani este interzisă.

(4) Încadrarea în muncă a persoanelor puse sub interdicție judecătorească este interzisă.

(5) Încadrarea în muncă în locuri de muncă grele, vătămătoare sau periculoase se poate face după împlinirea vârstei de 18 ani; aceste locuri de muncă se stabilesc prin hotărâre a Guvernului.

Art. 14. (1) În sensul prezentului cod, prin *angajator* se înțelege persoana fizică sau juridică ce poate, potrivit legii, să angajeze forță de muncă pe bază de contract individual de muncă.

(2) Persoana juridică poate încheia contracte individuale de muncă, în calitate de angajator, din momentul dobândirii personalității juridice.

(3) Persoana fizică dobândește capacitatea de a încheia contracte individuale de muncă în calitate de angajator, din momentul dobândirii capacității depline de exercițiu.

Art. 15. Este interzisă, sub sancțiunea nulității absolute, încheierea unui contract individual de muncă în scopul prestării unei munci sau a unei activități ilicite ori imorale.

Art. 15¹ ¹⁾ În sensul prezentei legi, *munca nedeclarată* reprezintă:

a) ²⁾ primirea la muncă a unei persoane fără încheierea contractului individual de muncă în formă scrisă, cel târziu în ziua anterioară începerii activității;

b) primirea la muncă a unei persoane fără transmiterea elementelor contractului individual de muncă în registrul general de evidență a salariaților cel târziu în ziua anterioară începerii activității;

c) primirea la muncă a unui salariat în perioada în care acesta are contractul individual de muncă suspendat;

d) primirea la muncă a unui salariat în afara programului de lucru stabilit în cadrul contractelor individuale de muncă cu timp parțial.

Art. 16³ ^{(1)⁴} Contractul individual de muncă se încheie în baza consimțământului părților, în formă scrisă, în limba română, cel târziu în ziua anterioară începerii activității de către salariat. Obligația de încheiere a contractului individual de muncă în formă scrisă revine angajatorului.

(2) Anterior începerii activității, contractul individual de muncă se înregistrează în registrul general de evidență a salariaților, care se transmite inspectoratului teritorial de muncă cel târziu în ziua anterioară începerii activității.

(3) Angajatorul este obligat ca, anterior începerii activității, să înmâneze salariatului un exemplar din contractul individual de muncă.

(4) Angajatorul este obligat să păstreze la locul de muncă o copie a contractului individual de muncă pentru salariații care prestează activitate în acel loc.

¹⁾ Art. 15¹ a fost introdus prin art. 1 pct. 1 O.U.G. nr. 53/2017.

²⁾ Lit. a) și b) ale art. 15¹ sunt reproduse astfel cum au fost modificate prin art. unic pct. 1 L. nr. 88/2018.

³⁾ Art. 16 este reprodus astfel cum a fost modificat prin art. 1 pct. 2 O.U.G. nr. 53/2017.

⁴⁾ Alin. (1) și (2) ale art. 16 sunt reproduse astfel cum au fost modificate prin art. unic pct. 2 L. nr. 88/2018.

(5) Munca prestată în temeiul unui contract individual de muncă constituie vechime în muncă.

(6) Absențele nemotivate și concediile fără plată se scad din vechimea în muncă.

(7) Fac excepție de la prevederile alin. (6) concediile pentru formare profesională fără plată, acordate în condițiile art. 155 și 156.

● **HP. Dec. ICCJ (Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie civilă – Complet DCD) nr. 37/2016** (M. Of. nr. 114 din 10 februarie 2017): „În interpretarea și aplicarea dispozițiilor art. 16 alin. (1) și art. 57 alin. (5) și (6) CM, combinat cu art. 211 lit. b) L. nr. 62/2011, art. 35 NCPC [„Cel care are interes poate să ceară constatarea existenței sau inexistenței unui drept. Cererea nu poate fi primită dacă partea poate cere realizarea dreptului pe orice altă cale prevăzută de lege”] și art. 6 CEDO [„1. Orice persoană are dreptul la judecarea în mod echitabil, în mod public și într-un termen rezonabil a cauzei sale, de către o instanță independentă și imparțială, instituită de lege, care va hotărî fie asupra încălcării drepturilor și obligațiilor sale cu caracter civil, fie asupra temeiniciei oricărei acuzații în materie penală îndreptate împotriva sa. Hotărârea trebuie să fie pronunțată în mod public, dar accesul în sala de ședințe poate fi interzis presei și publicului pe întreaga durată a procesului sau a unei părți a acestuia în interesul moralității, al ordinii publice ori al securității naționale într-o societate democratică, atunci când interesele minorilor sau protecția vieții private a părților la proces o impun, sau în măsura considerată absolut necesară de către instanță atunci când, în împrejurări speciale, publicitatea ar fi de natură să aducă atingere intereselor justiției”], în ipoteza neîndeplinirii de către părți a obligației de încheiere a contractului individual de muncă în formă scrisă, persoana fizică care a prestat muncă pentru și sub autoritatea celeilalte părți are deschisă calea acțiunii în constatarea raportului de muncă și a efectelor acestuia și în situația în care respectivul raport de muncă a încetat anterior sesizării instanței”.

● **JURISPRUDENȚĂ. A se vedea Dec. ICCJ (SC I) nr. 6085/2012** (sub art. 260 CM).

Art. 16¹.¹⁾ (1) În sensul art. 16 alin. (4), locul de muncă reprezintă locul în care salariatul își desfășoară activitatea, situat în perimetrul asigurat de angajator, persoană fizică sau juridică, la sediul principal sau la sucursale, reprezentanțe, agenții sau puncte de lucru care aparțin acestuia.

(2) Copia contractului individual de muncă se păstrează la locul de muncă definit conform alin. (1) pe suport hârtie sau pe suport electronic, de către persoana desemnată de angajator în acest scop, cu respectarea prevederilor privind confidențialitatea datelor cu caracter personal.

Art. 17. (1) Anterior încheierii sau modificării contractului individual de muncă, angajatorul are obligația de a informa persoana selectată în vederea angajării ori, după caz, salariatul, cu privire la clauzele esențiale pe care intenționează să le înscrie în contract sau să le modifice.

(2) Obligația de informare a persoanei selectate în vederea angajării sau a salariatului se consideră îndeplinită de către angajator la momentul semnării contractului individual de muncă sau a actului adițional, după caz.

(3) Persoana selectată în vederea angajării ori salariatul, după caz, va fi informată cu privire la cel puțin următoarele elemente:

- a) identitatea părților;
- b) locul de muncă sau, în lipsa unui loc de muncă fix, posibilitatea ca salariatul să muncească în diverse locuri;
- c) sediul sau, după caz, domiciliul angajatorului;
- d) funcția/ocupația conform specificației Clasificării ocupațiilor din România sau altor acte normative, precum și fișa postului, cu specificarea atribuțiilor postului;
- e) criteriile de evaluare a activității profesionale a salariatului aplicabile la nivelul angajatorului;

¹⁾ Art. 16¹ a fost introdus prin art. unic pct. 3 L. nr. 88/2018.

- f) riscurile specifice postului;
- g) data de la care contractul urmează să își producă efectele;
- h) în cazul unui contract de muncă pe durată determinată sau al unui contract de muncă temporară, durata acestora;
- i) durata concediului de odihnă la care salariatul are dreptul;
- j) condițiile de acordare a preavizului de către părțile contractante și durata acestuia;
- k) salariul de bază, alte elemente constitutive ale veniturilor salariale, precum și periodicitatea plății salariului la care salariatul are dreptul;
- l) durata normală a muncii, exprimată în ore/zi și ore/ săptămână;
- m) indicarea contractului colectiv de muncă ce reglementează condițiile de muncă ale salariatului;
- n) durata perioadei de probă.

(4) Elementele din informarea prevăzută la alin. (3) trebuie să se regăsească și în conținutul contractului individual de muncă.

(5)¹⁾ Orice modificare a unuia dintre elementele prevăzute la alin. (3) în timpul executării contractului individual de muncă impune încheierea unui act adițional la contract, anterior producerii modificării, cu excepția situațiilor în care o asemenea modificare este prevăzută în mod expres de lege sau în contractul colectiv de muncă aplicabil.

(6) La negocierea, încheierea sau modificarea contractului individual de muncă, oricare dintre părți poate fi asistată de terți, conform propriei opțiuni, cu respectarea prevederilor alin. (7).

(7) Cu privire la informațiile furnizate salariatului, prealabil încheierii contractului individual de muncă, între părți poate interveni un contract de confidențialitate.

Art. 18. (1) În cazul în care persoana selectată în vederea angajării ori salariatul, după caz, urmează să își desfășoare activitatea în străinătate, angajatorul are obligația de a-i comunica în timp util, înainte de plecare, informațiile prevăzute la art. 17 alin. (3), precum și informații referitoare la:

- a) durata perioadei de muncă ce urmează să fie prestată în străinătate;
- b) moneda în care vor fi plătite drepturile salariale, precum și modalitățile de plată;
- c) prestațiile în bani și/sau în natură aferente desfășurării activității în străinătate;
- d) condițiile de climă;
- e) reglementările principale din legislația muncii din acea țară;
- f) obiceiurile locului a căror nerespectare i-ar pune în pericol viața, libertatea sau siguranța personală;
- g) condițiile de repatriere a lucrătorului, după caz.

(2) Informațiile prevăzute la alin. (1) lit. a), b) și c) trebuie să se regăsească și în conținutul contractului individual de muncă.

(3) Dispozițiile alin. (1) se completează prin legi speciale care reglementează condițiile specifice de muncă în străinătate.

Art. 19. În situația în care angajatorul nu își execută obligația de informare prevăzută la art. 17 și 18, persoana selectată în vederea angajării ori salariatul, după caz, are dreptul să sesizeze, în termen de 30 de zile de la data neîndeplinirii acestei obligații, instanța judecătorească competentă și să solicite despăgubiri corespunzătoare prejudiciului pe care l-a suferit ca urmare a neexecutării de către angajator a obligației de informare.

¹⁾ Alin. (5) al art. 17 este reprodus astfel cum a fost modificat prin art. I pct. 3 O.U.G. nr. 53/2017.

Art. 20. (1) În afara clauzelor esențiale prevăzute la art. 17, între părți pot fi negociate și cuprinse în contractul individual de muncă și alte clauze specifice.

(2) Sunt considerate clauze specifice, fără ca enumerarea să fie limitativă:

- a) clauza cu privire la formarea profesională;
- b) clauza de neconcurență;
- c) clauza de mobilitate;
- d) clauza de confidențialitate.

Art. 21. (1) La încheierea contractului individual de muncă sau pe parcursul executării acestuia, părțile pot negocia și cuprinde în contract o clauză de neconcurență prin care salariatul să fie obligat ca după încetarea contractului să nu presteze, în interes propriu sau al unui terț, o activitate care se află în concurență cu cea prestată la angajatorul său, în schimbul unei indemnizații de neconcurență lunare pe care angajatorul se obligă să o plătească pe toată perioada de neconcurență.

(2) Clauza de neconcurență își produce efectele numai dacă în cuprinsul contractului individual de muncă sunt prevăzute în mod concret activitățile ce sunt interzise salariatului la data încetării contractului, cuantumul indemnizației de neconcurență lunare, perioada pentru care își produce efectele clauza de neconcurență, terții în favoarea cărora se interzice prestarea activității, precum și aria geografică unde salariatul poate fi în reală competiție cu angajatorul.

(3) Indemnizația de neconcurență lunară datorată salariatului nu este de natură salarială, se negociază și este de cel puțin 50% din media veniturilor salariale brute ale salariatului din ultimele 6 luni anterioare datei încetării contractului individual de muncă sau, în cazul în care durata contractului individual de muncă a fost mai mică de 6 luni, din media veniturilor salariale lunare brute convenite acestuia pe durata contractului.

(4) Indemnizația de neconcurență reprezintă o cheltuială efectuată de angajator, este deductibilă la calculul profitului impozabil și se impozitează la persoana fizică beneficiară, potrivit legii.

Art. 22. (1) Clauza de neconcurență își poate produce efectele pentru o perioadă de maximum 2 ani de la data încetării contractului individual de muncă.

(2) Prevederile alin. (1) nu sunt aplicabile în cazurile în care încetarea contractului individual de muncă s-a produs de drept, cu excepția cazurilor prevăzute la art. 56 alin. (1) lit. c), e), f), g) și i), ori a intervenit din inițiativa angajatorului pentru motive care nu țin de persoana salariatului.

Art. 23. (1) Clauza de neconcurență nu poate avea ca efect interzicerea în mod absolut a exercitării profesiei salariatului sau a specializării pe care o deține.

(2) La sesizarea salariatului sau a inspectoratului teritorial de muncă instanța competentă poate diminua efectele clauzei de neconcurență.

Art. 24. În cazul nerespectării, cu vinovăție, a clauzei de neconcurență salariatul poate fi obligat la restituirea indemnizației și, după caz, la daune-interese corespunzătoare prejudiciului pe care l-a produs angajatorului.

Art. 25. (1) Prin clauza de mobilitate părțile în contractul individual de muncă stabilesc că, în considerarea specificului muncii, executarea obligațiilor de serviciu de către salariat nu se realizează într-un loc stabil de muncă. În acest caz salariatul beneficiază de prestații suplimentare în bani sau în natură.

(2) Cuantumul prestațiilor suplimentare în bani sau modalitățile prestațiilor suplimentare în natură sunt specificate în contractul individual de muncă.

Art. 26. (1) Prin clauza de confidențialitate părțile convin ca, pe toată durata contractului individual de muncă și după încetarea acestuia, să nu transmită date sau informații de care au luat cunoștință în timpul executării contractului, în condițiile stabilite în regulamentele interne, în contractele colective de muncă sau în contractele individuale de muncă.

(2) Nerespectarea acestei clauze de către oricare dintre părți atrage obligarea celui în culpă la plata de daune-interese.

• **RIL. Dec. ICCJ (SU) nr. LXXVIII/2007** (M. Of. nr. 553 din 22 iulie 2008): „Dispozițiile art. 6 din L. nr. 514/2003, modif. prin L. nr. 246/2006, raportate la dispozițiile art. 60 alin. (1) și (2) din Statutul profesiei de consilier juridic, art. 31 (fost art. 29) și art. 117 (fost art. 93) din L. nr. 188/1999 privind Statutul funcționarilor publici, rep., se interpretează în sensul că nu se pot negocia de consilierii juridici cu statut de funcționari publici prestațiile suplimentare în bani, reprezentând clauza de mobilitate și de confidențialitate, în condițiile prevăzute de art. 25 și 26 C.M. Această categorie poate beneficia de sporuri salariale în condițiile stabilite prin acte normative de salarizare a funcționarilor publici și de legislația specifică autorității sau instituției publice în care își desfășoară activitatea”.

Art. 27. (1) O persoană poate fi angajată în muncă numai în baza unui certificat medical, care constată faptul că cel în cauză este apt pentru prestarea acelei munci.

(2) Nerespectarea prevederilor alin. (1) atrage nulitatea contractului individual de muncă.

(3) Competența și procedura de eliberare a certificatului medical, precum și sancțiunile aplicabile angajatorului în cazul angajării sau schimbării locului ori felului muncii fără certificat medical sunt stabilite prin legi speciale.

(4) Solicitarea, la angajare, a testelor de graviditate este interzisă.

(5) La angajarea în domeniile sănătate, alimentație publică, educație și în alte domenii stabilite prin acte normative se pot solicita și teste medicale specifice.

• **DEROGARE. O.U.G. nr. 68/2012 pt. modif. și compl. unor acte normative și reglementarea unor măsuri financiar-fiscale** (M. Of. nr. 778 din 19 noiembrie 2012): „Art. V. (...) (3) Prin derogare de la prevederile art. 27 L. nr. 53/2003 - Codul muncii, rep., cu modif. și compl. ult., certificatele medicale, necesare la angajarea în muncă a personalului preluat de către noile societăți comerciale potrivit alin. (1), existente la societatea comercială care a stins obligații fiscale prin procedura de dare în plată, își mențin valabilitatea până la expirarea termenelor prevăzute de lege”.

Art. 28. Certificatul medical este obligatoriu și în următoarele situații:

a) la reînceperea activității după o întrerupere mai mare de 6 luni, pentru locurile de muncă având expunere la factori nocivi profesionali, și de un an, în celelalte situații;

b) în cazul detașării sau trecerii în alt loc de muncă ori în altă activitate, dacă se schimbă condițiile de muncă;

c) la începerea misiunii, în cazul salariaților încadrați cu contract de muncă temporară;

d) în cazul ucenicilor, practicanților, elevilor și studenților, în situația în care urmează să fie instruiți pe meserii și profesii, precum și în situația schimbării meseriei pe parcursul instruirii;

e) periodic, în cazul celor care lucrează în condiții de expunere la factori nocivi profesionali, potrivit reglementărilor Ministerului Sănătății;

f) periodic, în cazul celor care desfășoară activități cu risc de transmitere a unor boli și care lucrează în sectorul alimentară, zootehnic, la instalațiile de aprovizionare cu apă potabilă, în colectivități de copii, în unități sanitare, potrivit reglementărilor Ministerului Sănătății;

g) periodic, în cazul celor care lucrează în unități fără factori de risc, prin examene medicale diferențiate în funcție de vârstă, sex și stare de sănătate, potrivit reglementărilor din contractele colective de muncă.